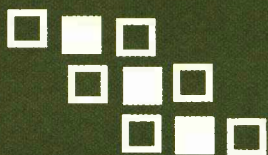
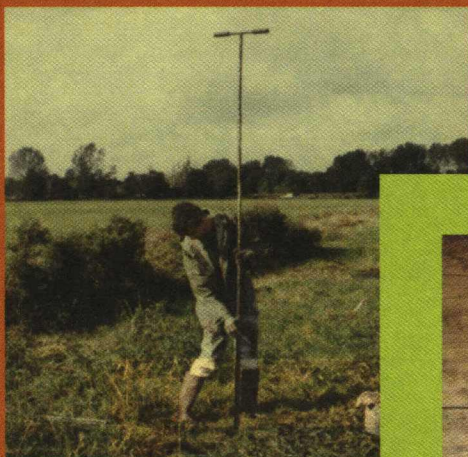

archeologisch onderzoeks- en adviesbureau

de steekproef

**Darp, Linthorst Homanstraat &
Westerlaan(Dr.)**

Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

Steekproef-rapport 2005-10/27

ONTVANGEN 14 NOV 2005

de steekproef

archeologisch onderzoeks-
en adviesbureau

*Darp, Linthorst Homanstraat &
Westerlaan (Dr.)
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
de Gemeente Westerveld

november 2005
Steekproef-rapport 2005-10/27
ISSN 1871-269X
tekst door drs. Caroline Tulp &
dr. Johan Jelsma

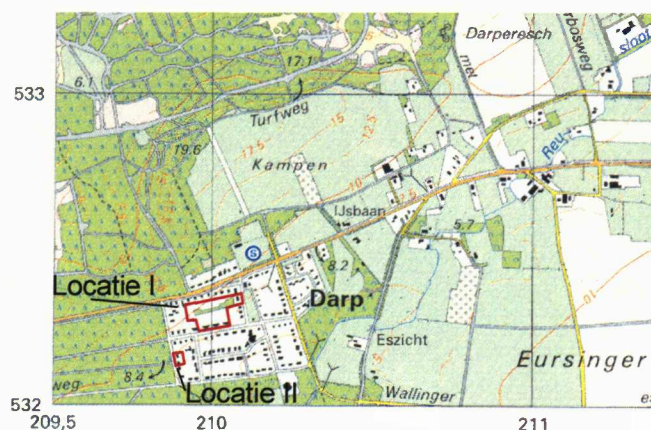
De Steekproef, Archeologisch
Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
telefoon 050 - 5779784
fax 050 - 5779786
internet www.desteckproef.nl
e-mail info@desteckproef.nl

Inleiding

Locatie

Het plangebied bestaat uit twee locaties die zich in het noordwesten en westen van Darp, gemeente Westerveld, bevinden. Locatie I Linthorst Homanstraat beslaat een circa 1,3 hectare groot terrein dat deels bebouwd is. Verder wordt het in gebruik genomen als grasland/tuinen met een bosstrook. De zuidelijke en oostelijke grens wordt gevormd door respectievelijk de Linthorst Homanstraat en de Schoolweg. De percelen van De Klinke 2, 3 en 4 en de Ruitersweg 36 tot en met 42 vormen de noordelijke grens, terwijl de westelijke begrenzing de percelen aan de Westerlaan zijn (zie Figuren 1, 3 en 4). De RD-coördinaten van boring 2 zijn 209,987/532,272. Het noordoosten van Locatie I bevindt zich rond 10 meter boven het NAP, maar het terrein loopt af tot 7,5 meter boven het NAP in het uiterste zuidoosten.

De tweede locatie Westerlaan bevindt zich ten zuiden van de Linthorst Homanstraat, ten oosten van de Westerlaan. Hier hebben twee huizen (nummers 3 en 4) gestaan, maar deze waren ten tijde van het onderzoek reeds gesloopt (zie Figuren 1, 3 en 5). Het terrein beslaat ongeveer 1500 m² en bevindt zich rond 7,5 meter boven het NAP. De RD-coördinaten van boring 10 zijn 209,897/532,124.

Figuur 1. Darp, Linthorst Homanstraat & Westerlaan. Overzichtskaart 1 : 25000. De begrenzingen van de beide onderzoekslocaties zijn in rood aangegeven. [Naar: ANWB Topografische Atlas 1:25000 Drenthe. 2004. Den Haag, ANWB bv]

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de gemeente Westerveld, vertegenwoordigd door mevrouw I. Boer. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande herstructurering, waarbij een aantal huurwoningen wordt gesloopt en opnieuw wordt opgebouwd in combinatie met nieuwbouw op nog onbebouwde plekken. Op de Indicatieve Kaart voor Archeologische Waarden staan de terreinen genoteerd met een middelhoge trefkans op archeologische sporen. Ten oosten van de Schoolstraat gaat de middelhoge trefkans over in een hoge trefkans op archeologische sporen.

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen en het bepalen van de kwaliteit van eventuele archeologische sporen in het plangebied.

Bureauonderzoek

De bodem van het plangebied bestaat uit een veldpodzolgrond met lemig fijn zand (classificatie bodemkaart Hn23x met grondwatertrap V: gemiddelde hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm en gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld). Keileem of potklei begint hier tussen 40 en 120 cm onder het maaiveld en heeft een dikte van tenminste 20 cm.¹

Op de fysisch-geografische kaart van de provincie Drenthe² staat de bodem genoteerd als een stuwwal (heuvelrug, ontstaan door landijs) met in het noordoosten grondmorene op 40-120 cm onder het maaiveld en een 40-120 cm dik pakket dekzand. In de rest van het plangebied bevinden zich overige premorenale afzettingen binnen 120 cm diepte (classificatie respectievelijk Sh1gn en Sh1p).

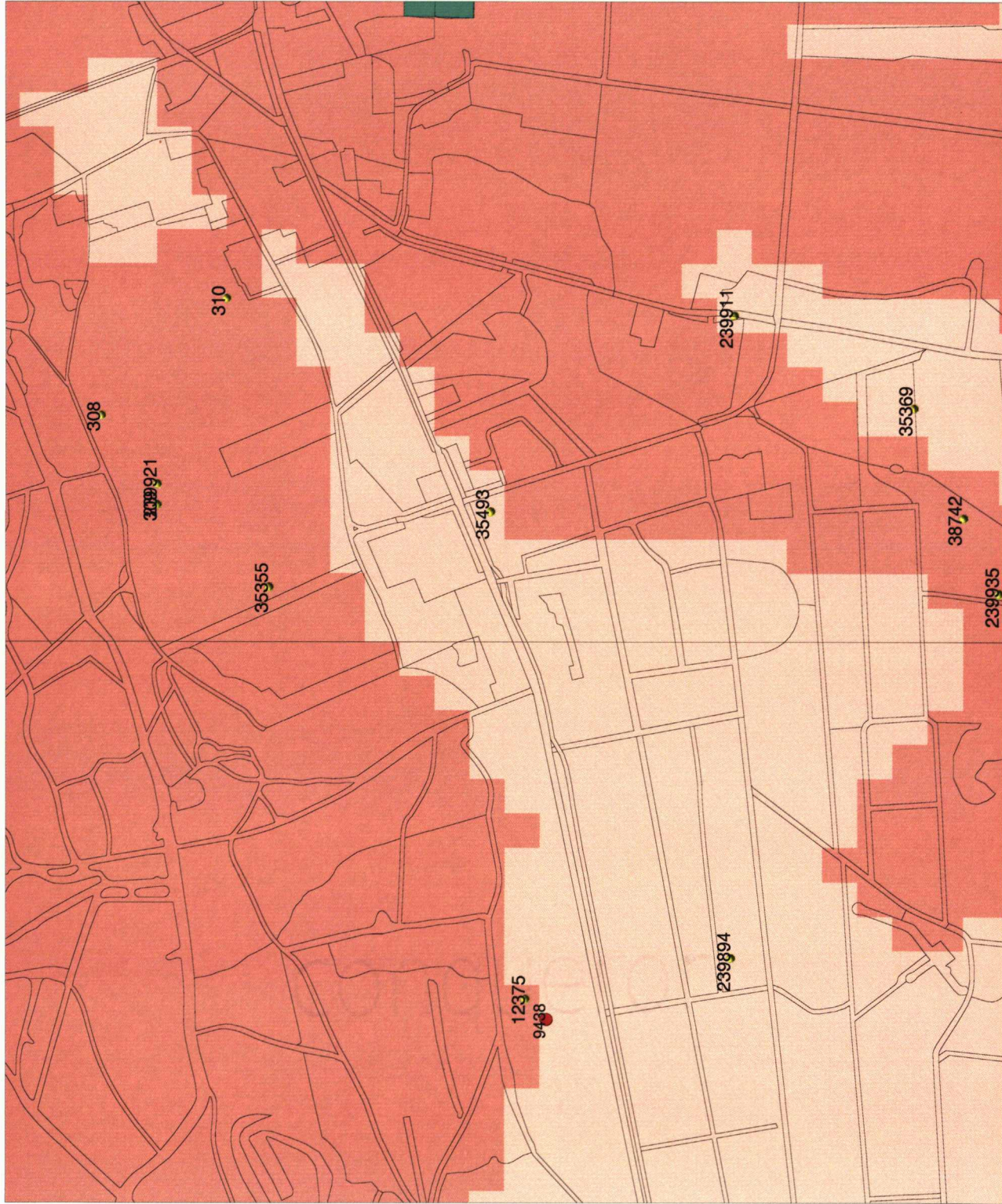
Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) aanwezig (zie Figuur 2). Uit de directe omgeving zijn wel meldingen bekend. Rond een halve kilometer vanaf het plangebied zijn meldingen gedaan van bewerkt vuursteen, voornamelijk uit het Neolithicum. Het betreffen oppervlakte-vondsten van onder andere vuursteenkernen, klingen, schrabbers, klopstenen en afslagen. Zowel ten noorden als ten zuiden van het onderzoeksgebied is een vuursteen bij gevonden. Ongeveer 400 meter ten westen van de Westerlaan zijn in 1944 en 1946 door Van Giffen van het voormalig Biologisch Archaeologisch Instituut te Groningen twee grafheuvels opgegraven. Hoewel er geen graven

¹ Bodemkaart van Nederland 1:50000. Toelichting bij Kaartblad 16 Oost Steenwijk. StiBoKa, Wageningen, 1988.

² Nijland, G., R.J. de Lange en J.C. Smittenberg 1982. Milieukartering Drenthe 1974-1978. III Fysische Geografie. Bijlage II: Fysisch Geografische Kaart van Drenthe schaal 1:50000. Rapport Provinciale Planologische Dienst van Drenthe.

Darp

Figuur 2. Bekende en verwachte archeologische waarden.

Legenda

- TOP10 ((c)TDN)
- WAARNEMINGEN
- VONDSTMELDINGEN
- MONUMENTEN
 - archeologische betekenis
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW
 - zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middelhoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middelhoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd
- PROVINCIES

0 100 m

ROB
ArchisII

werden gevonden, zijn er wel scherven versierd aardewerk en overblijfselen van een steenkrans aangetroffen.³ Voor meer gegevens over de meldingen wordt verwezen naar Tabel 1.

In de historische atlas is te zien dat het terrein halverwege de negentiende eeuw niet bebouwd was⁴.

Tabel 1. Darp, Linthorst Homan & Westerlaan: overzicht van de ARCHIS-meldingen in de omgeving van het plangebied (zie Figuur 2).

ARCHIS-nummer	RD-coördinaten	Beschrijving	Datering
CMA-9438/16G-001 CAA-12375	209,450/532,340 209,480/532,370	grafheuvel, opgegraven in 1944 grafheuvel, opgegraven in 1946	Neolithicum-bronstijd 5300-800vC 5300-800vC
CAA-308 CAA-309	210,330/532,980 210,200/532,900	vuursteen: 2 afslagen, 1 brok vuursteen: 3 brokken, 3 fragmenten verbrand	Neolithicum 5300-2000vC 5300-2000vC
CAA-310 CAA-35493	210,500/532,800 210,190/532,420	vuursteen: 1 afslag, 1 getand werktuig vuursteen: 6 klopstenen, 4 kernen, 11 schrabbers, onbekend aantal afslagen	5300-2000vC 5300-2000vC
CAA-38742 CAA-239921	210,180/531,750 210,230/532,900	vuursteen: onbekend vuursteen: 1 kern, 1 brok, 1 klopsteen	5300-2000vC 5300-2000vC
CAA-239935	210,070/531,700	vuursteen: 1 bijl (flint-ovalbeil; Vlaardingen-cultuur)	vroeg B: 4900-4200vC
CAA-35355	210,080/532,740	vuursteen: 1 kernbijl	Paleolithicum- Neolithicum laat Mesolithicum- Neolithicum midden A: 6450-3400vC
CAA-35369	210,340/531,820	vuursteen: 1 kern, 1 steker, 5 klingen, 3 schrabbers, 1 klopsteen	Paleolithicum-Neolithicum: tot 8800vC-2000vC Neolithicum: 5300-2000vC
CAA-239894	209,540/532,080	vuursteen: 41 brokjes, 1 boor, 190 afslagen, 1 schaaf, onbekend aantal kernen, 21 schrabbers, 3 klingen, 1 geretoucheerde afslag	Mesolithicum-Neolithicum: 8800-2000vC
CAA-239911	210,475/532,075	vuursteen: 1 afslag, 1 brokje	onbekend

³ Van Giffen, A.E. 1952. Oudheidkundige aantekeningen over Drentse vondsten (XVIII). *Nieuwe Drentse Volksalmanak*, 70, p. 112-113.

⁴ *Grote Historische Atlas van Nederland deel 2: Noord-Nederland 1851-1855, schaal 1:50.000*. Wolters-Noordhoff. Groningen, 1990.

Methoden en technieken

Werkwijze

Er zijn in totaal 13 grondboringen uitgevoerd met een 10 cm edelmanboor; hiermee is de kwaliteit van de bodem bepaald. De opgeboorde grond werd op een 4 mm zeef doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals aardewerk, bewerkt vuursteen, metaal of houtskool en cultuurlagen. Daar waar de bodem redelijk gaaf was, is een tandem- of megaboring geplaatst. Dit houdt in dat er twee boringen naast elkaar zijn gezet om meer grond naar boven te halen en zo de trefkans op archeologische indicatoren te verhogen.

Op de begroeide bodem zijn de aanwezige molshopen onderzocht op aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Het meetsysteem

Vanwege de bebouwing, de verschillende percelen en de bosstrook was het boren in een systematisch grid niet mogelijk. De boorlocaties zijn ingemeten aan de bestaande bebouwing, waarbij rekening is gehouden met de ligging van leidingen. Boringen 2 en 10 zijn tevens ingemeten met behulp van het Global Positioning System (GPS). Voor de locaties van de boringen wordt verwezen naar Figuren 4 en 5.

Figuur 3: Darp: Foto's van de plangebieden. De linkerfoto is van Locatie I Linthorst Homanstraat, genomen richting het noordwesten; de rechterfoto is Locatie II Westerlaan, genomen richting het oosten.

Resultaten

Het veldwerk vond plaats op 27 oktober 2005. De resultaten worden per boring weergegeven in de Appendix.

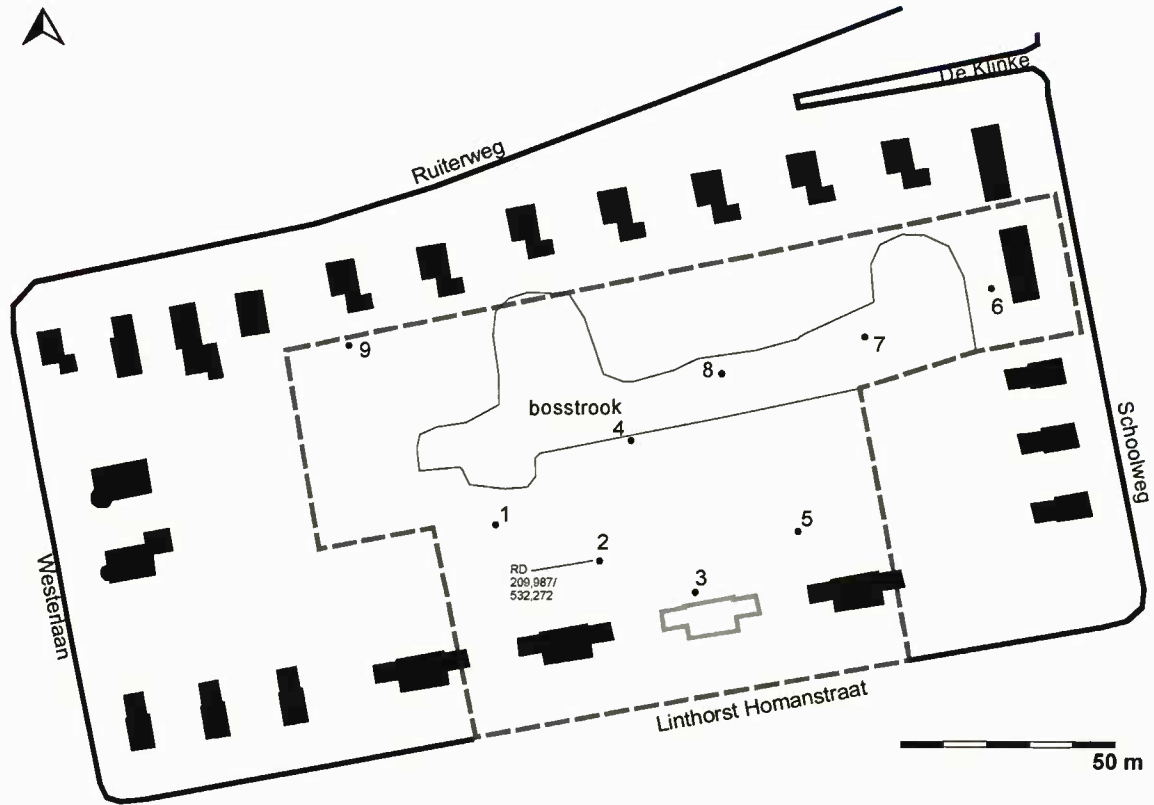
Locatie I: Linthorst Homanstraat

Op de eerste locatie zijn negen boringen uitgevoerd (1 tot en met 9; zie Figuur 4). De zandige bouwvoor is op deze locatie verstoord met recent materiaal zoals piepschuim en modern vensterglas. Het oorspronkelijk aanwezige podzolprofiel is over het algemeen sterk verstoord. Een A-horizont (lichtgrijze uitspoelingslaag) is op geen van de boorlocaties aangetroffen. Op vijf locaties is een B-horizont (bruine inspoelingslaag) waargenomen, maar bij boringen 1, 3 en 6 was deze laag zeer sterk verstoord. Ter hoogte van boringen 2 en 7 was deze laag gaaf; hier zijn megaboringen uitgevoerd om meer grond te kunnen onderzoeken. De naast boring 2 uitgezette megaboring liet echter een tot op het gele zand (C-horizont) verstoorde bodem zien. De overgang naar de C-horizont (de donker bruingele B/C horizont) werd behalve in boring 2 ook nog in boringen 4, 5 en 9 waargenomen, maar waren hier sterk verstoord. Het gele zand gaat over het algemeen snel over in keizand of keileem. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

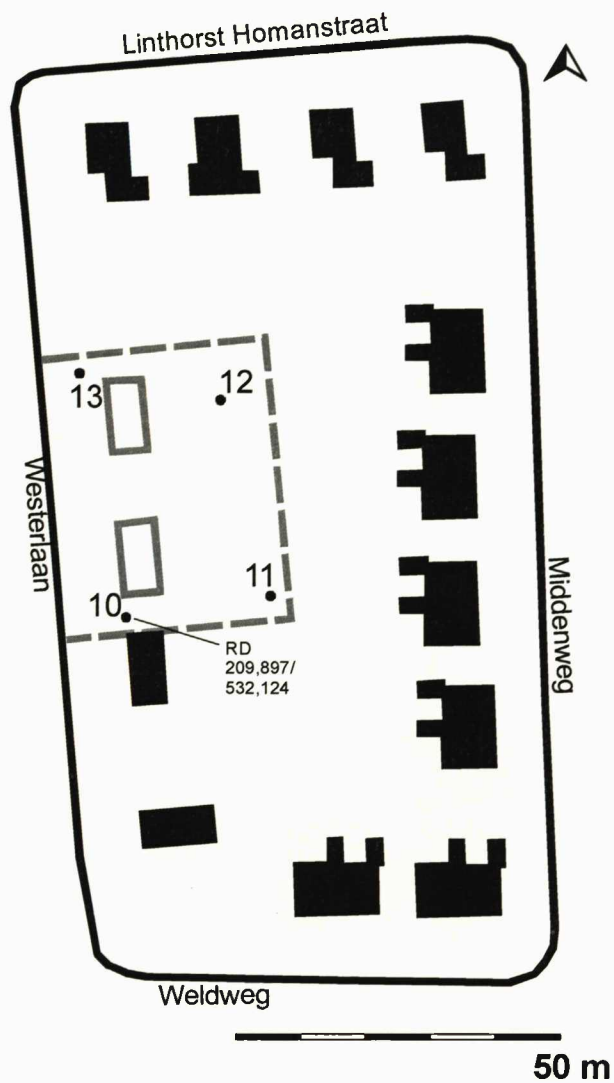
Locatie II: Westerlaan

Boringen 10 tot en met 13 zijn op deze tweede locatie uitgevoerd. Op dit kleine perceel hebben twee huizen gestaan. De bovenlaag is hier eveneens sterk verstoord met recent materiaal. Boring 11 is na twee pogingen gestaakt wegens weerstand op 65 cm diepte. Boringen 10 en 12 bevatten een C-horizont direct onder de verstoorde bovenlaag. In boring 13 werden sterk verstoorde restanten van een A- en B-laag waargenomen. Ook hier zijn geen archeologische vondsten gedaan.

Wegens de begroeiing en bebouwing, de mate van verstoring van de bodem en de afwezigheid van eenduidige archeologische indicatoren, zijn er geen hoogten genomen.

Figuur 4: Darp, Locatie I: Linthorst Homanstraat: Situatietekening van het plangebied met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De begrenzing van het plangebied is met een onderbroken lijn aangeduid. Het reeds gesloopte gebouw is met een grijze lijn aangegeven.

Figuur 5: Darp, Locatie II: Westerlaan: Situatietekening van het plangebied met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. De begrenzing van het plangebied is met een onderbroken lijn aangeduid. De gesloopte gebouwen zijn met een grijze lijn aangegeven.

Conclusies en advies

De bodem op de beide onderzoekslocaties te Darp bestaat volgens de bodemkaart uit een veldpodzolgrond met lemig fijn zand. Het dorp ligt op een stuwwal en hoewel er binnen het plangebied in het verleden geen meldingen van archeologische vondsten of terreinen zijn gedaan aan de ROB, zijn er in de directe omgeving veel vondsten gemeld. De meeste vondsten zijn oppervlaktevondsten van bewerkt vuursteen uit de steentijd.

Het oorspronkelijke podzolprofiel is op beide locaties niet meer gaaf. Een A-horizont (grijze uitspoelingslaag) is alleen sterk verstoord in boring 13 aangetroffen. In twee boringen (nummers 2 en 7) werd een gave B-laag waargenomen. Hier uitgevoerde megaboringen hebben geen vondsten opgeleverd. De overige boringen lieten een zeer sterk verstoorde B-horizont of B/C-laag zien of direct geel zand (keizand) onder de bouwvoor. Er zijn tijdens het booronderzoek en de veldkartering geen vondsten gedaan. De bouwvoor bevatte alleen recent materiaal, zoals glas en piepschuim.

Op basis van de hierboven genoemde resultaten concluderen wij dat de kans op onverstoorde archeologische grondsporen klein is. Het podzolprofiel is niet gaaf en er zijn zowel in het verleden als bij dit onderzoek geen cultuurlagen of archeologische artefacten waargenomen binnen de onderzochte locaties. Wij concluderen dan ook dat op basis van de huidige staat van kennis beperkende c.q. beschermende maatregelen voor locaties I: Linthorst Homan en II: Westerlaan ter Darp niet wetenschappelijk te verdedigen zijn. Archeologisch vervolgonderzoek is derhalve niet noodzakelijk.

Wij wijzen er op dat indien bij graafwerkzaamheden archeologische vondsten worden gedaan, deze volgens de Monumentenwet 1988, artikel 47, gemeld moeten worden bij de gemeente Westerveld en tevens het Drents Plateau.⁵

Zuidhorn, 9 november 2005

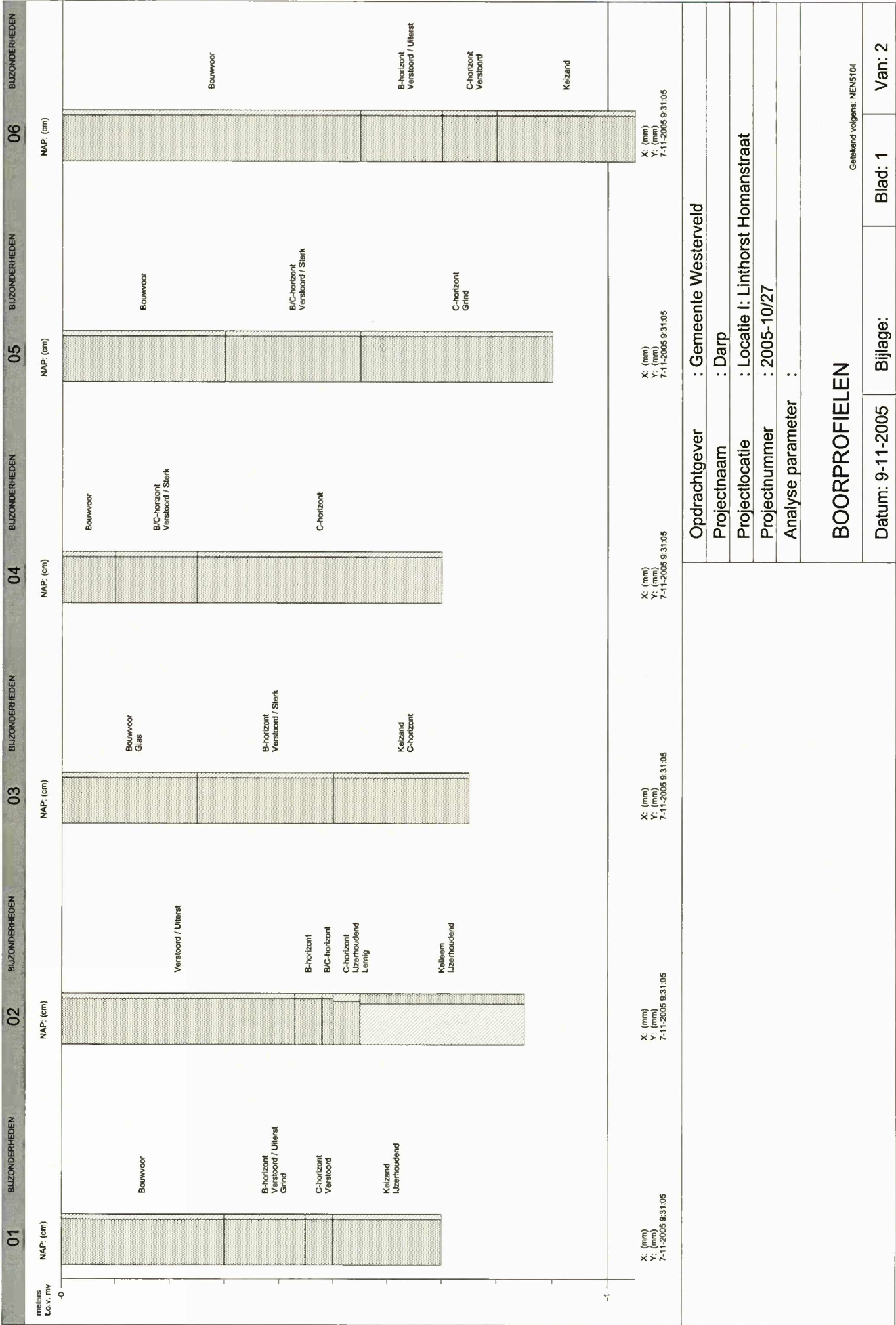
drs. C. Tulp
(senior archeoloog)

⁵

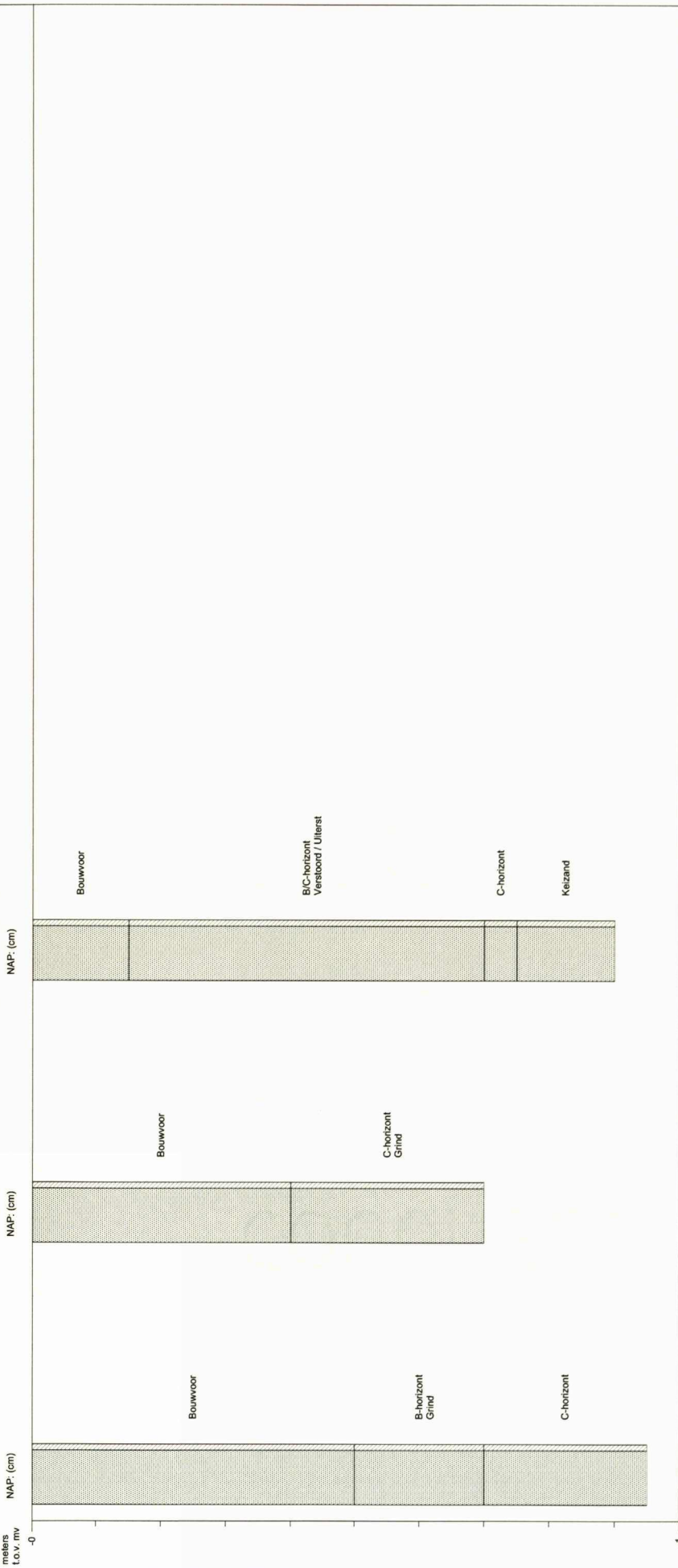
Drents Plateau: Postbus 117, 9400 AC Assen (telefoon 0592-305930)

Appendix

Darp, Linthorst Homanstraat & Westerlaan: boorprofielen en bodembeschrijving volgens NEN5104.

meters
t.o.v. mv

X: (mm)
Y: (mm)
7-11-2005 9:31:05

X: (mm)
Y: (mm)
7-11-2005 9:31:05

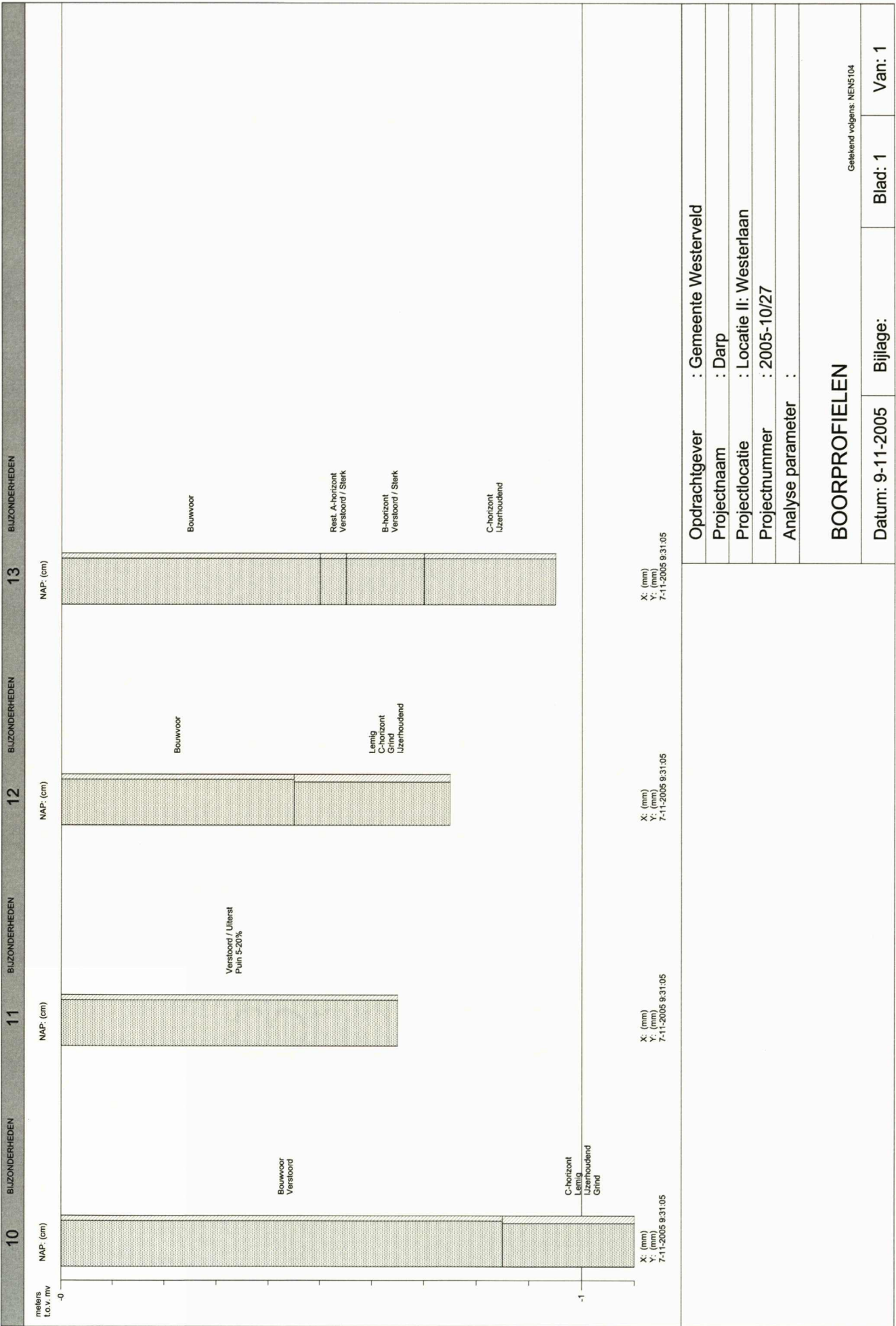
X: (mm)
Y: (mm)
7-11-2005 9:31:05

Opdrachtgever : Gemeente Westerveld	
Projectnaam	: Darp
Projectlocatie	: Locatie I: Linthorst Homanstraat
Projectnummer	: 2005-10/27
Analyse parameter	:
BOORPROFIELEN	
<small>Getekend volgens: NEN5104</small>	
Datum: 9-11-2005	Bijlage: Blad: 2 Van: 2

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Westerveld
Projectnaam : Darp
Projectnummer : 2005-10/27
Projectlocatie : Locatie I: Linthorst Homanstraat

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate)	Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	Uiterst
	30 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/4 dbruin	B-horizont Verstoord	
	45 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	Grind C-horizont Verstoord	
	50 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	Keizand Ijzerhoudend	
02 Boring	0 - 43	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Verstoord	Uiterst
	43 - 48	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/4 dbruin	B-horizont	
	48 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/6 lbruin	B/C-horizont	
	50 - 55	ZAND matig fijn , matig siltig	2.5Y6/2 lgrijs	Lemig C-horizont Ijzerhoudend	
	55 - 85	LEEM, sterk zandig	2.5Y6/2 lgrijs	Ijzerhoudend Keileem	
03 Boring	0 - 25	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	Sterk
	25 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/4 dbruin	Glas B-horizont Verstoord	
	50 - 75	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	C-horizont Keizand	
04 Boring	0 - 10	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	Sterk
	10 - 25	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/6 lbruin	B/C-horizont Verstoord	
	25 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	C-horizont	
05 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	Sterk
	30 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/6 lbruin	B/C-horizont Verstoord	
	55 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	C-horizont Grind	
06 Boring	0 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	Uiterst
	55 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/4 dbruin	Verstoord	
	70 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	B-horizont Verstoord	
	80 - 105	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	C-horizont Keizand	
07 Boring	0 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	
	50 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/4 dbruin	Grind B-horizont	
	70 - 95	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	C-horizont	
08 Boring	0 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	
	40 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	Grind C-horizont	
09 Boring	0 - 15	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	Uiterst
	15 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/6 lbruin	Verstoord	
	70 - 75	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	B/C-horizont C-horizont	
	75 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/1 grijs	Keizand	

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Westerveld
Projectnaam : Darp
Projectnummer : 2005-10/27
Projectlocatie : Locatie II: Westerlaan

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate)	Geur(sterkte)
10 Boring	0 - 85	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	
	85 - 110	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y6/2 lgrijs	Verstoord IJzerhoudend Lemig C-horizont Grind	
11 Boring	0 - 65	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Verstoord Puin 5-20%	Uiterst
12 Boring	0 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	
	45 - 75	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y6/2 lgrijs	C-horizont Lemig Grind IJzerhoudend	
13 Boring	0 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Bouwvoor	
	50 - 55	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/1 zwart	Verstoord Rest. A-horizont	Sterk
	55 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/3 dbruin	Verstoord B-horizont	Sterk
	70 - 95	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	IJzerhoudend C-horizont	